

LISABONSKÁ DEKLARACE

Názory mladých lidí na inkluzivní vzdělávání

V rámci předsednictví Portugalska Evropské unii zorganizovalo Ministerstvo školství Portugalska ve spolupráci s Evropskou agenturou pro rozvoj speciálního vzdělávání dne 17. září 2007 Evropské slyšení: „Hlas mladých: Vstříc rozmanitosti ve vzdělávání“.

Návrhy, na kterých se shodli mladí lidé se speciálními vzdělávacími potřebami studující na středních a vyšších školách a učilištích v 29 zemích¹, vyústily v dokument nazvaný „Lisabonská deklarace – Názory mladých lidí na inkluzivní vzdělávání“. Deklarace shrnuje názory, které mladí lidé vyjádřili na plenárním zasedání v Parlamentu Portugalska (Assembleia da República) a které se týkají jejich práv, potřeb, problémů a doporučení na cestě k úspěšnému inkluzivnímu vzdělávání.

Uvedení deklarace je dalším v řadě oficiálních evropských mezinárodních dokumentů z oblasti speciálního vzdělávání, jako je například „Rezoluce Rady o integraci dětí a mladých lidí s postižením do systému běžného vzdělávání“ (EK, 1990), „Prohlášení ze Salamanky a Akční rámec pro speciální vzdělávání“ (UNESCO, 1994), „Lucemburská charta“ (Program Helios, 1996), „Rezoluce Rady o rovných příležitostech ve vzdělávání a odborné přípravě pro žáky a studenty s postižením“ (EK, 2003) či „Úmluva o právech osob se zdravotním postižením“ (OSN, 2006).

1. Mladí účastníci slyšení se shodli na svých PRÁVECH:

- Máme právo být respektováni a ne být diskriminováni. Nechceme soucit, ale respekt jakožto budoucí dospělí členové společnosti, kteří budou žít a pracovat v normálním prostředí.
- Máme právo na stejné příležitosti jako ostatní, avšak s potřebnou podporou respektující naše potřeby. Potřeby žádného člověka nesmějí být přehlíženy.
- Máme právo se sami rozhodovat. Je potřeba, aby náš hlas byl vyslyšen.
- Máme právo žít nezávisle. Chceme mít rodinu a bydlení přizpůsobené našim potřebám. Mnoho z nás si přeje mít možnost studovat na univerzitě. Chceme také pracovat a nechceme být izolováni od ostatních lidí bez postižení.
- Je potřeba, aby nás celá společnost brala na vědomí, rozuměla nám a uznávala naše práva.

2. Mladí účastníci slyšení vyjádřili jasný názor na hlavní oblasti ZLEPŠENÍ, které ve svém vzdělávání zaznamenali:

- Ve vzdělávání se nám vesměs dostává uspokojivé podpory, ale další pokrok je nezbytný.
- Zlepšuje se přístupnost budov. Problematika mobility a prostředí bez bariér se čím dál častěji stává tématem veřejných diskusí.
- Společnost si více všímá otázek postižení.
- Zlepšuje se počítačová technologie a k dispozici jsou dobře strukturované digitální knihy.

¹ Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Island, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Norsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko a Velká Británie.

3. Mladí účastníci Slyšení vyzdvihli PROBLÉMY, před kterými stojí, a své POTŘEBY:

- Různí lidé mají různé potřeby přístupnosti. Ve vzdělávání i společnosti existují různé bariéry pro lidi s odlišnými typy speciálních potřeb, například:
 - Někteří z nás potřebují ve vyučovacích hodinách či při zkouškách více času.
 - Někdy potřebujeme při vyučování asistenční pomoc.
 - Potřebujeme běžný přístup k upraveným materiálům, jako mají přístup k materiálům naši spolužáci.
- Svobodná možnost volby studijních oborů je někdy omezena přístupností budov, nedostatečnou technologií a přístupem k materiálům (vybavení, učebnice).
- Potřebujeme znalosti a dovednosti, které budeme moci v životě smysluplně využít.
- Po celou dobu školního vzdělávání potřebujeme kvalitní poradenství, které nám ukáže naše budoucí možnosti s ohledem na naše individuální potřeby.
- Stále chybí dostatečná informovanost o otázce postižení. Učitelé, ostatní žáci i někteří rodiče k nám někdy mají negativní postoj. Lidé bez postižení by měli vědět, že se mohou postiženého přímo zeptat, zda potřebuje pomoc či nikoli.

4. Mladí účastníci Slyšení vyjádřili své názory na INKLUZIVNÍ VZDĚLÁVÁNÍ:

- Je velice důležité poskytnout každému svobodu zvolit si, kde se chce vzdělávat.
- Inkluzivní vzdělávání je tou nejlepší cestou, pokud nám poskytuje příslušné podmínky. To znamená, že by k dispozici měla být potřebná podpora, zdroje a kvalifikovaní učitelé. Je potřeba, aby učitelé byli motivováni, měli dobré znalosti o našich potřebách a rozuměli jim. Musí se jim dostat kvalitního školení, měli by se nás ptát, jaké jsou naše potřeby a měli by v průběhu celého našeho školního vzdělávání spolupracovat.
- Vnímáme mnoho pozitiv inkluzivního vzdělávání: získáváme více sociálních dovedností, širší zkušenost, učíme se, jak žít ve skutečném světě, potřebujeme mít přátele se speciálními potřebami i bez nich a vzájemně se stýkat a ovlivňovat.
- Inkluzivní vzdělávání s individualizovanou, specializovanou podporou je nejlepší přípravou na vyšší vzdělávání. Účelná by byla specializovaná centra, která by nám poskytovala podporu a důkladně informovala univerzity ohledně pomoci, kterou potřebujeme.
- Inkluzivní vzdělávání přináší výhody nám i všem ostatním.

ZÁVĚREM mladí účastníci Slyšení prohlašují:

Svou budoucnost si musíme budovat sami. Musíme odstranit bariéry v nás samotných i v lidech bez postižení. Musíme překonat své postižení – pak nás bude svět lépe přijímat.

Lisabon, září 2007

Vydání tohoto dokumentu umožnila podpora členských států Agentury a Generálního ředitelství pro vzdělávání a kulturu Evropské komise (http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/index_cs.html).

